

FRATULETO E FRATINETO

Uldie fratuleto dicis a sua fratineto:

«Depos ke nia matro mortis, ni ne plus es felica. Nia stif-matro batas ni omnadie, e singlafoye kande ni demandas ulo de el, el repulsas ni per pedo-frapi. El nutras ni per nura restaji de harda krusti. La hundo es plu favorata kam ni, nam lu recevas plu bona manjajo. Ha! se nia matro povus vidar la kompatinda stando di sua filii! ... Venez, fratineto, ni fugez kune, ni irez irgaloke.»

E li foriris. Il tenis el ye la manuo, e li marchis totjorne tra prati ed agri. Pluvis. Pro to la fratuleto dicis:

«Deo ploras kun ni.»

Vespere, li atingis granda foresto. Exhaustite pro hungro e fatigeso, li blotisis en kav arbor-trunko e dormeskis.

Morge, kande li vekis, la suno esis ja alte en la cielo. Esis tre varma.

La fratuleto dicis:

«Me tre durstas, fratineto. Se me povus deskrovvar fonto, me plezure drinkus de olu... Semblas a me ke me audas susurar rivereto.»

La fratuleto staceskis, prenis sua fratineto ye la manuo, e li departis por serchar la rivereto. Ma lia stif-matro esis sorcisto. El vidabis fugar la du pueri. El sequabis li per glitado neperceptebla, segun la maniero di sorcisti, e sorcabis omna fonti dil foresto.

L'unesma fonto quan li deskovris spricis kaskade de roko sur stonlito. La fratuleto proximeskis ad ol por sendurstigar su, ma la fratineto perceptis voco dicanta meze dil fonto-susuro:

«Qua drinkos de mea aquo chanjesos a tigro; qua drinkos de mea aquo chanjeso a tigro.»

Quik el klameskis:

«Me pregas tu, fratuleto, ne drinkez. Se tu drinkus, tu chanjesus a tigro e devorus me.»

La fratuleto ne drinkis, malgre lua durstego.

«Me vartos til la proxima fonto», il dicis. Kande li arivis a duesma fonto, la fratineto perceptis en lua fluo voco susuranta:

«Qua drinkos de mea aquo chanjesos a volfo; qua drinkos de mea aquo chanjesos a volfo.»

Quik el klameskis:

«Me pregas tu, fratuleto, ne drinkez. Se tu drinkus, tu chanjesus a volfo e devorus me.»

La fratuleto ne drinkis:

«Me vartos til la proxima fonto, Ma ek olta me muste drinkos, irge quon tu dicos, nam me langoras pro dursto.»

Kande li renkontris triesma fonto, la fratineto audis ol susurar:

«Qua drinkos de mea aquo chanjesos a kapreolo; qua drinkos de mea aquo chanjeso a kapreolo.»

Quik el klameskis:

«Me pregas tu, fratuleto, ne drinkez. Se tu drinkus, tu chanjesus a kapreolo e tu for-kurus de me.»

Ma la fratuleto ja esis genupozinta ye la fonto e drinkis de olu. Apene il glutabis kelka guti kande il chanjesis a kapreolo. Lore, la fratineto ploris pri la desfortuno di sua fratuleto, e la kapreolo, anke lu, triste ploris. La fratineto *tandem dicis:

«Konsolacez, kar kapreoleto, me nultempe livos tu.»

Lore el desmetis sua ora gartero e ligis ol cirkum ilua kolo; pose el facis kordo ek junki plektita, manuduktar lu, e pentris plu fore en la foresto.

Pos marchir longe, longe, li arivis a kabano ne-habitata. La fratineto, pos inspektir olua internajo, rezolvis lojar ibe. El rekoliis musko e sika folii por aranjar kusheyo al kapreolo. Singlamatine el queris radiki, beri e nuci por nutrar su, e kunportis anke mol herbo por la kapreolo. Ica manji ol ek lua manui e fol-ludetis cirkum elu.

Singlavespere la fratineto fatigita, pos facir sua nokto-prego, kisis la kapreolo, pozis sua kapo sur lua dorso quaze sur mol kuseno, e dormeskis. Li esabus felica en tala vivo se nur la fratuleto povabus reluperar sua hom-figuro. Li restis longatempe en ta solitarajo.

· *Tandem*, quale la Latina *tandem*, qua signifikas ne nur: *exakte ye la fino* (fine) ma anke *do – pos varto pasable longa*, e c. Ex.: Quousque *tandem* abutere patientia nostra, Catilina? Tale on ne koaktesar dicar: *Fine il komencis sua tasko*, quo es kelke stranja, ma on dicos: *Tandem il komencis...*

Ma eventis ke la reĵo dil lando facis granda kur-ĉaso en la foresto. La soni dil korno, la aboyi dil hundi e la joyoza klami dil ĉasantaro bruisegis tra la foresto. La kapreolo perceptis ta bruiso e dezireskis partoprenar en la ĉaso.

«Me pregas tu, fratineto, il dicis, lasez me partoprenar en la chaso, nam me lo deziregas.»

Il suplikis el tante longe ke el fine konsentis la demando.

«Tamen, el adjuntis, promizez a me ke tu retrivenos icavespere. Me klozos mea pordo al maligna chaseri; por ke me ri-konocez tu, frapez e dicez: «Fratineto, apertez a me la pordo», nam me apertos ol nur se tu dicos to.»

La kapreolo springis ad-extere, joyoza pro ke il povos libere gambolar.

La rejo e la kun-chasanti videskis la *jolia bestio e volis kaptar lu, ma li ne povis atingar lu. Kande li kredis lu cernita, lu saltis super bushi e desaparais.

Vespere, la kapreolo retroiris al kabano, frapis e dicis:

«Fratineto, apertez a me la pordo.»

La pordo quik apertesis, il springis ad-interne e su kushis sur sua musko-lito.

Morge matine, la chaso durigesis. kande la kapreolo audis itere la soni dil korno e la klami dil chasantaro, il tresayis e dicis:

«Fratineto, apertez a me la pordo.» El lasis lu ekirar e dicis:

«Retrovenez cavespere, frapez an la pordo e vokez me per sam vorti kam hiero.»

Kande la rejo e la kun-chasanti rividis la yun kapreolo kun ora koliaro, li omna persequis lu; ma lu devancis li per kuro rapida. Li trakis lu totjorne. Un del chasanti fine vundis lu tale ke la bestio mustis klaudikar e fugis plu lente. La chasero sequis li til la kabano ed audi lu dicar:

«Fratineto, apertez a me la pordo.»

La chasero vidis la pordo apertesar e quik ri-klozesar. Il adiris la rejo e naracis a lu exakte quon il vidabis ed audabis.

«La chaso durigesos morgo», dicis la rejo.

Jolia = F. joli, G. hübsch, A. pretty, I. leggiadro. Por expresar l'ideo quan ta vorti signifikas, Ido havas nur *beleta*, o *belega*, to es: diminutivo od augmentativo di bela. «Or ta ideo implikas ne nur beleso (en plu o min grado) ma anke gracio, ta qualeso pri qua poeto Franca delikate skribis:

Et la grâce plus belle encore que la beauté.

(E gracio, qua es mem plu bel kam beleso.)

Pro to. me propozas la vorto *jolia*, di qua la lejera muziko silabal havas, mea-opinione, la qualeso quan ol expresas. Do, *jolieso* = *beleso gracioza*.

La fratineto tre chagrenis vidante ke sua kar kapreolo es vundita. El lavis la plago, aplikis an olu herbori e dicis:

«Reposez, minion kapreolo, por risaneskor.»

Ma la vunduro esis tante lejera ka ja morges matine la kapreolo ne plus doloris; e kande il itere audis en la foresto la joyoza chaso-bruiso, il dicis:

«Me ne povas retenar me; oportas ke me partoprenez en la chaso.»

La fratineto ploreskis e dicis:

«Icafoye li ocidos tu, e me restos tote sola en la foresto. No, me ne lasos tu ekirar.»

«Takaze, me mortos pro chagreno, respondis la kapreolo. Me, audante la korn-sonado, fremisis pro deziro e ne-pacienteso.»

La fratineto, ne povante persuadar lu, cedis a lua demando e, trista, apertis la pordo. La kapreolo springis alerte e joye gambolis en la foresto.

La rejo, videskinte lu, dicis al chasanti:

«Persequez lu senhalte til la nokto, ma facez lu nul malajo.» Ye la krepuskulo, kande la chaso duris ankore, la rejo igis duktar su al kabano. Kande il arivis avan la pordo, il frapis e dicis:

«Fratineto, apertez a me la pordo.»

La pordo apertesis. La rejo eniris e vidis yunino extreme bela. Ica pavoregis vidante enirar ne sua minion kapreoleto ma viro havanta orkrono sur la kapo. Tamen la rejo *milde regardis el ed afable prizentis ad el la manuo e dicis:

«Ka tu volas venar kun me en mea palaco e divenar mea spoza amaregata?»

«Me konsentas», el repondis, ma oportas ke la kapreolo kun-vene, nam me ne livos lu.

«Il restos apud tu tam longe kam tu vivos, ed il indijos nulo.»

Ye ta sam instanto, la kapreolo retrovenis saltante. La fratineto quik ligis a lua kolo la junka kordo, prenis ol per la manuo, e li du kune livis la kabano.

La rejo igis la yunino kavalkar dop su sur sua kavalo, e duktis el en sua palaco, ube la mariajo pompoze celebris. La bel yunino divenis

· *Milda* = G. mild; A. mild, – indikas dolceso di kozi precipue anmala

Reja Sinioro. La gespozi vivis felica dum longa tempo. La kapreolo, sorgat e dorlotat, povis libere petuladar en la rejo-parko.

Dume, la maligna sorcera stif-matro kredis ke la fratineto esis devorita da bestii dil foresto, e ke la fratuleto esis ocidita kom kapreolo da chasanti. Kande el saveskis ke li vivas felica, el jaluzesis e furiis, e pensis pri nulo altra kam destruktore lia feliceso. Lua propra filiino, qua esis tam leda kam tenebro e havis nur un okulo, ma esis superb ed ambicioz, kontinue reprochis el dicante:

«A me, a me konvenabus rejal Sinioreso.»

«Quieteskez e pacientesez», respondis la sorcera megero; me guatas oportun okaziono e me ya savos profitar ol.

Pos kelka monati, la rejino parturis *jolia filiulo. Juste tadie, la rejo esis chasanta. Pro to la olda sorcero, iginte su aspektar quale chambristino, eniris la chambron ube la rejino esis kushita e dicitis:

«Venez balnar, omno es preparita por to. Balno bonfacos e rifortigos vu. Rapide! ante ka l'aquo koldeskos.»

La sorcero e lua filiino, qua akompanis el, portis la febla rejino en la balneyo e pozis el en la balnuyo. Li quik klozis la pordo e fugis. Li sorgabis acendar fairo quaze infernal en la balno-chambro, por ke la yun rejino balde sufokesez.

Pose, la oldino vestizis per lit-kofio la kapo di sua filiino ed igis el kushar su en la lito dil rejino. El sorce-donis ad elu la traiti e l'aspekto dil rejino, tamen el ne povis igar lu rekuperar l'okulo perdita.

Por ke la rejo ne remarkez lo, el konsilis ad el restar kushita sur la latero ye qua okulo mankis. Vespere, la rejo retrovenanta del chaso joyis totkordie kande il saveskis ke filiulo es naskinta, e volis quik irar al lito di sua kar spozo por informar su pri lua stando. Ma la sorcero tam balde klamis al servistini:

«Vi precipue sorgez mantenar klozita la lit-kurteni; oportas ke la rejino ne ja videz lumo, el bezonas repozo.» Tale la rejo foriris sen savar ke falsa rejino trovesas en la lito.

Tamen, ye noktomezo cirkume, dum ke omnu en la palaco esis dormanta, la nutristino qua vigilis an la bersilo dil infanto, vidis la pordo apertesar e la vera rejino enirar.

Elca iris al bersilo, pozis l'infanto en sua brakii ed alaktis lu. Pose, el kisi lu, aranjis lua kap-kuseno, ri-kushis e sorgoze ri-kovris lu. El anke ne obliivis la kapreolo qua esis dormanta en angulo di ca

chambro. El karezis lua dorso per la mano ed ekiris sen parolar. Morge la nutristino questionis la gardisti ka li vidis ulu enirar la palaco. Li respondis:

«No, ni vidis nulu.»

La rejino tale rivenis dum plura nokti intersequanta. Nulfoye el dicis mem un sol vorto. La nutristino vidis el ma ne plus audacis parolar ad irgu pri lo.

Tamen, ulnokte, la rejino paroleskis. El dicis:

«Quale standas mea infanto? Quale standas mea kapreolo? Ankori dufoye me ri-venos e pose nulfoye!»

La nutristino respondis nulo, ma kande la rejino forirabis, el adiris la rejo e naracis a lu omno. La rejo dicis:

«Quon es to, bon Deo! Me vigilos ipse proximnokte.»

Il instalis su vespere en la chambro dil infanto. Ye noktomezo cirkume, la rejino riaparis e dicis:

«Quale standas mea infanto? Quale standas mea kapreolo? Akor' unfoye me ri-venos e pose nulfoye!»

Ed el flegis suo infanto quale el facis lo kustumale anke ke el desaparís. La rejo ne audacis parolar ad el, ma il anke vigilis dum la sequanta nokto. El dicis itere:

«Quale standas mea infanto? Quale standas mea kapreolo? Me venas nur ankore tafoye e pose nulfoye!»

La rejo tresayis. Il springis ad el e dicis:

«Tu ne *pov esar altra kam mea spoza amoregata.»

«Yes, el respondis, me es tua kar spoza.»

Saminstante, pro la volo di Deo, el rekuperis la vivo ed aspektis fresha, rozea e bonstanda. Lore, el naracis al rejo la krimino facita dal sorcerino e lua filiino.

La rejo judiciis li du omna. La filiino duktesos en la foresto ube el laceresis da sovaja bestii, e la sorcerino kondamnesis al rogo. Kande lua korpo esis par-kombustita, la sorco ruptesis e la kapreolo rekuperis hom-figuro, e de lore la fratuleto e la fratineto kune vivis felica til la fino.

